

Parter och domslut

Robert Falck

Parter

Tilltalad

ROBERT Elmar Helge Falck, 19910319-1178

Sekretess

Offentlig försvarare

Advokat Tobias Enochson

Advokatfirman En&Son AB

Karlaplan 12, 115 20 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Per Nichols

Åklagarmyndigheten

Särskilda åklagarkammaren

205 90 Malmö

Målsägande (part)

ROXANA Sadeqi

c/o Paula Edwards, Wollmar Yxkullsgatan 7 Lgh 1502, 118 50 Stockholm

Målsägandebiträde

Advokat Mikael Fredblad

Advokatfirman Mikael Fredblad AB

Box 12122, 102 24 Stockholm

Domslut

Brott som Robert Falck döms för

Vållande till annans död, 3 kap 7 § 1 st brottsbalken, 2021-11-12, Lidingö stad

Påföljd

Villkorlig dom

50 dagsböter om 320 kr (16 000 kr)

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress

Box 8307

104 20 Stockholm

Besöksadress

Rådhuset, Scheelegatan 7

Stockholm

Expeditionstid

måndag - fredag

08:00-16:00

Telefon

08- 561 650 00

E-post

stockholms.tingsratt@dom.se

Webb

www.stockholmstingsratt.se

Skadestånd

Roxana Sadeqis begäran om skadestånd avslås.

Sekretess

Med stöd av 43 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) förordnar tingsrätten att sekretessen enligt 25 kap. 1 § och 35 kap. 1 § samma lag ska bestå i målet för uppgifter i obduktionsprotokollet (aktbil.14, sid. 271-285), i analysresultatet (aktbil. 14, sid. 291-292) samt för de bilder (aktbil. 15, sid. 4-36) som lagts fram vid huvudförhandling inom stängda dörrar.

Sekretessen enligt 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska bestå för uppgifter om Hussein Sadeqis hälsa i rättsmedicinskt yttrande (aktbil. 16, sid. 8-9 och 14) som lagts fram samt för den film som spelats upp under huvudförhandlingen inom stängda dörrar.

Sekretessen enligt 22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska bestå för Robert Falcks adressuppgifter i målet.

Brottsofferfond

Robert Falck ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Tobias Enochson får ersättning av staten med 200 005 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 116 442 kr arbete
- 7 920 kr tidsspillan
- 35 642 kr utlägg
- 40 001 kr mervärdesskatt

Mikael Fredblad får ersättning av staten med 80 121 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 55 517 kr arbete
- 8 580 kr tidsspillan
- 16 024 kr mervärdesskatt

Robert Falck ska betala tillbaka 50 000 kr av kostnaderna till staten.

Yrkanden

Stämningsansökan, aktbilaga 13, 2022-08-31, åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Robert Falck ska dömas för vållande till annans död enligt 3 kap 7 § 1 st brottsbalken.

Gärningsbeskrivning

1.1 VÅLLANDE TILL ANNANS DÖD (0150-K6213-21)

Polisassistenten Robert Falck har den 12 november 2021 på Mercuriusvägen 1, Lidingö, Lidingö stad, tillsammans med en kollega ingripit mot Hussein Sadeqi och berövat denne friheten i ett flerbostadshus på denna adress. Vid ingripandet har såväl Robert Falck som kollegan använt våld för att lösa tjänsteuppgiften då Hussein Sadeqi uppträtt aggressivt, irrationellt och varit påverkad av narkotika.

Vid ingripandet belades Hussein Sadeqi med handfängsel varvid Robert Falck utövade våld genom att sitta ovanpå Hussein Sadeqi som då låg på mage med delar av sin kropp över en trappavsats. Robert Falck har därvid med bland annat ett av sina ben och sin kroppstyngd pressat ned Hussein Sadeqi mot underlaget medan denne var belagd med handfängsel. Robert Falck pressade på detta sätt ned Hussein Sadeqi mot underlaget under så lång tid att denne avled till följd av kvävning med efterföljande hjärtstopp.

Genom att inte omedelbart avbryta sin våldsanvändning efter det att Hussein Sadeqi belagts med handfängsel utan istället fortsätta att pressa ned Hussein Sadeqi mot underlaget har Robert Falck, till följd av oaktsamhet, orsakat Hussein Sadeqis död.

Ansvarsyrkande i andra hand

TJÄNSTEFEL

Polisassistenten Robert Falcks handlande enligt ovan har i vart fall inneburit att han, på tid och plats enligt ovan, vid sin myndighetsutövning av oaktsamhet åsidosatt vad som gällt för uppgiften.

Skadestånd

Roxana Sadeqi har begärt att Robert Falck ska betala skadestånd med 30 000 kr. Beloppet avser sveda och värk. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 12 november 2021 tills betalning sker.

Skäl

Tingsrättens domskäl

1. Yrkanden och inställning

Åklagarens yrkande framgår av sidan 3. Roxana Sadeqi har biträtt åtalet och yrkat skadestånd enligt ovan.

Robert Falck har förnekat gärningen och bestritt ansvar för brotten vållande till annans död och tjänstefel.

Robert Falck har vidare motsatt sig att betala skadestånd men godtagit sättet att beräkna räntan som rimligt.

2. Utredningen

I målet har Robert Falck hörts. På åklagarens begäran har även förhör hållits med målsäganden Roxana Sadeqi, som är änka efter Hussein Sadeqi. Vidare har, på åklagarens begäran, vittnesförhör hållits med polismannen Filip Winge Olausson, lastbilschauffören Peter Krajnik och driftteknikern Kristian Børgesen.

På åklagarens begäran har förhör också hållits rum med sakkunniga Hanna Urwitz Krusin, som är rättsläkare, och Mattias Henriksson, som är ämnesansvarig för polisiär konflikthantering vid polisutbildningen. På Robert Falcks begäran har förhör med sakkunnige Ulf Jonsson, som är rättsläkare, hållits. På åklagarens begäran har tingsrätten även tagit del av en film som åklagaren har spelat upp.

Åklagaren har som skriftlig bevisning åberopat ett rättsmedicinskt obduktionsprotokoll med utlåtande och två kompletterande yttranden, analysresultat från rättskemisk undersökning, fotografier samt polisens utbildningsmaterial i polisiär konflikthantering. Robert Falck har som skriftlig bevisning åberopat ett utlåtande från Ulf Jonsson.

3. Bedömning

Rättsliga utgångspunkter

Ramen för brottmålsprocessen

En domstol får inte döma över annan gärning än den för vilken talan om ansvar i behörig ordning har förts (30 kap. 3 § rättegångsbalken). Med gärning i detta sammanhang menas

åklagarens gärningsbeskrivning. Denna utgör ramen för brottmålsprocessen. Rätten får alltså i princip inte döma över några andra gärningsmoment än sådana som åklagaren i sin gärningsbeskrivning har åberopat till stöd för ett ansvarspåstående.

Bevisbörda och beviskrav

Det är åklagaren som har bevisbördan i brottmål. Beviskravet brukar uttryckas så att det för fällande dom krävs att det ska vara ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade gjort sig skyldig till brottet. Åklagaren har bevisbördan för samtliga omständigheter som måste föreligga för att den tilltalade ska kunna fällas till ansvar. Detta kan också uttryckas som att det ska vara praktiskt taget uteslutet att det har gått till på något annat sätt än det som åklagaren har påstått. Om den tilltalade framför rimliga uppgifter om händelseförloppet ska åklagaren vederlägga dessa för att åtalet ska kunna bifallas.

Polisens rätt att i vissa fall använda våld

Polisens verksamhet syftar till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp (1 § polislagen [1984:387]). Polisen har flera olika uppgifter som räknas upp i 2 § polislagen. Till Polismyndighetens uppgifter hör, enligt bestämmelsen, att

1. förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet och andra störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten,
2. övervaka den allmänna ordningen och säkerheten och ingripa när störningar har inträffat,
3. utreda och beivra brott som hör under allmänt åtal,
4. lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp, när sådant bistånd lämpligen kan ges av polisen,
5. fullgöra den verksamhet som ankommer på Polismyndigheten enligt särskilda bestämmelser.

Enligt 8 § polislagen gäller den allmänna principen att en polisman som har att verkställa en tjänsteuppgift ska, under iakttagande av vad som föreskrivs i lag eller annan författning, ingripa på ett sätt som är försvarligt med hänsyn till åtgärdens syfte och övriga omständigheter. Vidare anges att om tvång måste tillgripas ska det ske endast i den form och den utsträckning som behövs för att det avsedda resultatet ska uppnås.

För att kunna fullgöra sitt uppdrag har polisen av lagstiftaren anförtratts omfattande maktbefogenheter, däribland rätten att använda tvång och våld. En polis får, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt, använda våld för att utföra en tjänsteåtgärd under vissa i 10 § polislagen särskilt angivna fall. Enligt 10 a § får en polisman som omhändertar eller på annat sätt inskränker någons rörelsefrihet belägga honom eller henne med fängsel om han eller hon uppträder våldsamt

och det är absolut nödvändigt med hänsyn till hans eller hennes säkerhet till liv eller hälsa.

Utöver denna reglerade våldsanvändning har en polisman samma rätt som andra att bruka våld i nödvärnssituationer och detta också under tjänsteutövningen (10 § tredje stycket polislagen och 24 kap. brottsbalken). Enligt 24 kap. 1 § brottsbalken utgör en gärning som någon begår i nödvärn brott endast om den med hänsyn till angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarlig. Rätt till nödvärn föreligger bl.a. mot ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom.

Brottet vållande till annans död

Den som av oaktsamhet orsakar annans död döms för vållande till annans död till fängelse i högst två år eller om brottet är ringa till böter. Brottet regleras i 3 kap. 7 § brottsbalken.

Ansvar för vållande till annans död förutsätter att gärningsmannen har orsakat den dödliga utgången och att han eller hon orsakat denna genom oaktsamhet. Det krävs vidare att gärningen var oaktsam i förhållande till just den dödliga utgången. Om gärningsmannen visserligen har handlat oaktsamt och genom sin handling orsakat offrets död, men oaktsamheten saknade relevans för denna effekt, ska gärningsmannen inte dömas för vållande till annans död. Om gärningsmannen inte hade anledning att ta risken för den inträffade effekten, dvs. döden, i beräkning ska han eller hon också gå fri från ansvar trots att han agerat oaktsamt och genom sin handling orsakat effekten. (Se Bäcklund m.fl., Brottsbalken [8 juni 2022, Version 20, JUNO], kommentaren till 3 kap. 7 §.)

Brottet tjänstefel

En polisman som handlar felaktigt eller underlåter att handla kan dömas för tjänstefel. Detta brott regleras i 20 kap. 1 § brottsbalken enligt följande. Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften ska dömas för *tjänstefel* till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, ska inte dömas till ansvar.

Tingsrättens bedömning i skuldfrågan

Av de uppgifter som Roxana Sadeqi, Robert Falck och Filip Winge Olausson lämnat framgår inledningsvis följande.

Strax efter klockan 09.20 den 12 november 2021 ringde Roxana Sadeqi 112. Hennes man, Hussein Sadeqi, var i ett psykosliknande tillstånd, betedde sig märkligt och rev ut saker i deras gemensamma lägenhet. Robert Falck och Filip Winge Olausson blev med anledning av larmsamtalet beordrade att åka till parets lägenhet på Lidingö. Robert Falck och Filip Winge Olausson fick av ledningscentralen veta att en kvinna hade ringt in och larmat

polisen. Under bilfärden från stan till Lidingö försökte Robert Falck få mer information från ledningscentralen och även direkt från Roxana Sadeqi. Någon kontakt kunde emellertid inte etableras mellan patrullen och Roxana Sadeqi.

Genom Robert Falcks och Filip Winge Olaussons uppgifter är följande utrett kring det efterföljande händelseförloppet. När polismännen anlände till adressen gick de in i trapphuset. Dörren till den aktuella lägenheten på andra våningsplanet var låst. Polismännen ropade att de var poliser och gick in. Hussein Sadeqi kom ut ur ett av rummen och gick genom hallen mot ytterdörren där polismännen stod. Hussein Sadeqi tryckte sig förbi polismännen och tog sig ut i trapphuset. Där uppstod sedan tumult mellan polismännen och Hussein Sadeqi, som gjorde massivt motstånd mot polismännen. Robert Falck och Filip Winge Olausson försökte få kontroll på situationen genom fysisk våldsanvändning. När Robert Falck uppfattade att Hussein Sadeqi försökte få tag på hans tjänstevapen använde han OC-spray. Sprayen hade ingen effekt. Robert Falck försökte tillkalla ledningscentralen för att begära förstärkning. Tumultet fortsatte utanför porten till trapphuset där polismännen fick ned Hussein Sadeqi på trappavsatsen. Filip Winge Olausson tappade under tumultet sin batong och batteriet till sin radio-kommunikationsutrustning.

I samband med att polismännen och Hussein Sadeqi kom ut på trappavsatsen anlände vittnet Peter Krajnik till platsen i sin sopbil. I sopbilen fanns en kamera monterad, s.k. dash-cam, som filmade framåt ut från vindrutan. Filmen spelade in vad som hände på trappavsatsen där Robert Falck, Filip Winge Olausson och Hussein Sadeqi befann sig. Av filmen framgår följande.

Hussein Sadeqi ligger först på rygg och sedan på sidan samtidigt som han kränger kraftigt med kroppen. Filip Winge Olausson försöker få kontroll på Hussein Sadeqis underkropp och vänsterarm medan Robert Falck försöker få kontroll på överkroppen och armarna. Hussein Sadeqi gör kraftigt motstånd. Sedan Filip Winge Olausson satt handfängsel på Hussein Sadeqis vänstra arm vänder polismännen Hussein Sadeqi till bukläge. Hussein Sadeqi ligger då på mage på trappavsatsen med huvudet och halsen ut över kanten på trappan ovanför det näst översta trappsteget. Polismännen sätter sedan handfängsel över Hussein Sadeqis andra handled. Hussein Sadeqi skriker något ohörbart. Filip Winge Olausson sitter på Hussein Sadeqis ben medan Robert Falck befinner sig på Hussein Sadeqis högra sida och har höger knä på Hussein Sadeqis övre del av ryggen nedanför halsen. Robert Falck är delvis vänd från kameran. Robert Falck håller först ena handen och därefter även andra handen på det intilliggande trappräcket. Hussein Sadeqi fortsätter att kränga med kroppen och gör motstånd varefter ytterligare en del av hans bröstkorg hamnar ut över avsatsen. Ungefär 45 sekunder efter att Hussein Sadeqi hamnat i bukläge ser han ut att kräkas ut över trappan. Hans huvud faller ned mot det näst översta trappsteget och efter ca en minut lyfter han på huvudet en sista gång. När Hussein Sadeqi är orörlig talar Filip Winge Olausson i sin radio och plockar upp sin mössa. Ca en minut och 45 sekunder in i filmen reser sig Robert Falck och poliserna vänder på Hussein Sadeqi och startar livräddande åtgärder varefter filmen tar slut.

Av utredningen i målet framgår att Robert Falck och Filip Winge Olausson därefter fortsatte med hjärt- och lungräddning tills ambulans och räddningstjänst anlände. De livräddande åtgärderna pågick i ungefär 55 minuter. Hussein Sadeqi fördes till Karolinska Sjukhuset i

Solna i ambulanshelikopter där han konstaterades avliden.

Robert Falck har i huvudsak berättat följande om vad som hände på trappavsatsen. Mannen behövde kvarstanna på platsen tills poliserna fått veta vad som hade hänt. Robert Falck ville få mannens händer mot ryggen för att få på handfängsel. Hans tanke var inte att med full kroppstyngd pressa ned mannen mot marken. Mannen var otroligt stark. När han och kollegan fått runt mannen på mage ville han inte att mannen skulle komma upp igen. Det gick inte att lägga mannen i ett stabilt sidoläge. För att ha koll på situationen hade hans sitt ben mot mannens överdel av ryggen. Han hade båda fötterna i marken. Det gick otroligt fort och hans tidsuppfattning då stämmer inte med vad han nu vet om tiden. Han har aldrig tidigare varit så stressad och hade inte total kontroll. I polisens utbildningsmaterial anges att det alltid finns en risk när någon ligger på mage. Utbildningsmaterialet visar emellertid en perfekt värld med en medgörlig person. Den här mannen var agiterad och man bör laga efter läge. När de fått på mannen handfängsel kunde de andas ut och bearbeta vad som hänt. De hade nog kunnat vända honom först. Så fort han märkte att mannen började bli blå i ansiktet tog de av handfängslet och lade honom på rygg och påbörjade hjärt- och lungräddning.

Har Robert Falck agerat oaktsamt?

Vid prövningen av om någon agerat oaktsamt krävs att beteendet innebär en klar avvikelse från det aktsamma eller åtminstone godtagbara.

I Polishögskolans utbildningsmaterial avseende fysiska tekniker och metoder, fasthållningar, anges bl.a. följande. "Ibland är det nödvändigt att polisen även efter nerläggningen trycker personen mot marken för att minska möjligheterna för personen att rulla runt och komma upp igen. Den effektivaste fasthållningen uppnås om polisen använder sig av kraft och kroppstyngd och pressar personen mot marken samtidigt som man har kopplat skuldergrepp. Det uppstår dock en stor risk för att personen kan få svårt att andas och du bör därför sträva efter att så snabbt som möjligt belägga personen med handfängsel."

I materialet ges vidare under rubriken "Liggande fasthållningar" följande instruktioner. "Skapa kontroll på den ena armen med hjälp av ett skuldergrepp. Kraften skapas genom att du med hjälp av höften roterar armen mot personens huvud och inte genom att du lägger tyngd på personen. Ha underbenstryck längs sidan på kroppen eller med knät i axelleden. Använd en handledsbrytning med personens fingrar pekande mot personens huvud för att skapa kontroll på armen. Ha uppsikt över omgivningen och ta snabbt på handfängsel för att sedan lägga personen på sidan. Detta minskar risken för lägesbetingad syrebrist."

Under huvudförhandlingen har Mattias Henriksson, som är ämnesansvarig för polisiär konflikthantering vid polisutbildningen i Växjö, hörts som sakkunnig. Han har bekräftat att man under grundutbildningen lär ut att det finns risker när en person är i bukläge och att man efter en nerläggning ska underlätta för personens andning genom att resa personen eller lägga denne på sidan. Mattias Henriksson har också berättat att man måste vara vaksam om det föreligger tryck på överkroppen på en person som ligger i bukläge och att man i undervisningen talar om riskfaktorer vid nerläggning. Mattias Henriksson har vidare

förklarat att riskerna ökar om det tidigare varit en långdragen kamp samt angett poliseleverna inte får öva fysiskt på varandra i bukläge på grund av riskerna.

Som angetts ovan har Robert Falck och Filip Winge Olausson hållit ned Hussein Sadeqi, som låg på mage på trappavsatsen. Robert Falck befann sig på Hussein Sadeqis högra sida med ett knä på Hussein Sadeqis övre del av ryggen strax nedanför halsen. Det är dock inte utrett om Robert Falck pressade knät mot Hussein Sadeqi med hela sin kroppstyngd. Det står emellertid klart att Hussein Sadeqi inte kunde röra sig fritt. Sedan Hussein Sadeqi fått handfängsel på sig satt Robert Falck kvar med sitt knä på övre delen av Hussein Sadeqis rygg.

När det gäller frågan om Robert Falcks handlade varit oaktsamt gör tingsrätten följande bedömning. Av utredningen framgår att händelseförloppet har varit hastigt. Det har inte framkommit på vilken grund Hussein Sadeqi initialt frihetsberövades men det är klarlagt att Hussein Sadeqi uppträdde irrationellt och aggressivt. Det kan enligt polislagen vara berättigat med viss våldsanvändning i en sådan situation beroende på förutsättningarna.

Robert Falck har berättat att han uppfattade att Hussein Sadeqi inne i trapphuset försökte få tag i hans tjänstevapen. Både Robert Falck och Filip Winge Olausson har berättat att Robert Falck skrek "Släpp mitt vapen" eller något liknande. Även Kristian Børgesen har angett att han, när han iakttog tumultet, uppfattade att Hussein Sadeqi försökte ta Robert Falcks vapen. Robert Falck och Filip Winge Olausson har i det läget använt våld mot Hussein Sadeqi genom att försöka hålla fast honom och använda OC-spray. De har sedan alla tre kom ut på trappavsatsen fortsatt att använda våld genom att hålla ned Hussein Sadeqi och belägga denne med handfängsel. Även denna våldsanvändning kan anses berättigad. Det har emellertid därefter varit omöjligt för Hussein Sadeqi att ta Robert Falcks tjänstevapen eller på annat sätt angripa poliserna. Tingsrätten anser att det vid den tidpunkt då Hussein Sadeqi belagts med handfängsel inte längre fanns något hot om trängande fara eller våld som motiverade våldsanvändning genom att fortsätta pressa ned Hussein Sadeqi mot trappavsatsen.

Robert Falck har bekräftat att han känner till innehållet i utbildningsmaterialet om polisiär konflikthantering sedan grundutbildningen och att han deltagit i en kort repetitionsutbildning, men att han inte minns om man pratat om risken för syrebrist vid ingripande.

Robert Falcks utbildning innebär att man kan ställa vissa krav på honom som polis i den aktuella situationen. Det kan också ställas krav på att en polis ska kunna hantera svåra situationer med aggressiva personer. Tingsrätten anser därför att Robert Falck var oaktsam när han, sedan Hussein Sadeqi belagts med handfängsel, fortsatte att pressa ned den på mage liggande Hussein Sadeqi.

Har Hussein Sadeqi avlidit till följd av kvävning med efterföljande hjärtstopp?

Åklagaren har i sin gärningsbeskrivning angett att Hussein Sadeqi avlidit till följd av kvävning med efterföljande hjärtstopp.

Den 16 november 2021 utfördes en rättsmedicinsk obduktion med s.k. tvåläkarförfarande.

Undersökningen utfördes av rättsläkaren Hanna Urwitz Krusin med biträde av en rättsmedicinsk assistent och fynden uppvisades även för en andra rättsläkare. Fynden från undersökningen redovisas i en rapport där även ett utlåtande ges. Hanna Urwitz Krusin har därefter, på begäran av Polismyndigheten, lämnat två kompletterande yttranden.

I obduktionsprotokollet anges under rubriken dödsorsak att "De sammantagna undersökningsfynden och omständigheterna talar för att Sadeqi avlidit till följd av immobilisering av bröstkorgen, som i sin tur lett till kvävning och åtföljande hjärtstopp. Påverkan av amfetamin och Sadeqis kraftiga övervikt kan i någon mån ha varit av bidragande betydelse för dödsfallet." Vidare anges under rubriken dödssätt att "Omständigheterna och undersökningsfynden talar för att dödsfallet orsakats av en annan person".

Det anges vidare i obduktionsprotokollet att de skador i form av underhudsblödningar, blåmärken och hudavskrapningar "företer ett utseende starkt talande för att de uppkommit till följd av direkt verkande och ställvis mot hudytan snett infallande/skrapande, trubbigt våld, såsom islag/skrap mot hård yta eller liknande, i nära anslutning till dödsfallet".

Hanna Urwitz Krusin har i sitt första kompletterande yttrande bl.a. angett att filmmaterialet är av avgörande betydelse för bedömning av dödsorsaken samt att filmmaterialet tillsammans med de påvisade fynden och frånvaro av konkurrerande dödsorsak har lett fram till den slutgiltiga bedömningen.

I sitt andra kompletterande yttrandet har Hanna Urwitz Krusin angett följande.

"Värdena med förhöjt koldioxid i blodet (pCO₂) talar för att inadekvat ventilation skett, där Sadeqi inte kunnat vädra ut/andas ut koldioxid som då ansamlats och i sin tur lett till försumning av kroppen/respiratorisk acidosis och en snabb sänkning av pH i blodet. Detta i linje med tidigare antagande om kvävning/positionell asfyxi, d v s Hussein Sadeqis bröstkorg är sammanpressad och han kan därför inte ta andetag (för då behöver bröstkorgen och lungorna kunna expandera). Det stegrande laktatet (mjölksyra) beror sannolikt till stor del på den långvariga och kraftiga ansträngningen i samband med gripandet /.../ men också på hjärtstoppet i sig. Hjärtstopp leder till att vävnaderna inte kan försörjas av syrerikt blod och de drabbas därför av syrebrist. Vid syrebrist fortsätter den anaeroba (icke syreberoende) metabolismen/ämnesomsättningen i cellerna och laktat bildas som restprodukt när glukos (och glykogendepåer) används för energiproduktion.

/.../

Avseende dödsorsak vill jag tillägga att den kraftigt förhöjda laktatnivån, som sannolikt uppkommit vid den långvariga och kraftiga ansträngningen i samband med gripandet (i kombination med påverkan av amfetamin) bidragit till dödsorsaken, men de sammantagna undersökningsfynden och omständigheterna talar fortsatt för att Sadeqi avlidit till följd av immobilisering av bröstkorgen, som i sin tur lett till kvävning (positionell asfyxi) och åtföljande hjärtstopp. Sadeqis kraftiga övervikt bedöms öka risken för uppkomst av den positionella asfyxin när han befinner sig i bukläge med en persons fulla vikt över brösttryggen."

Robert Falck har återopat ett rättsmedicinskt utlåtande av rättsläkaren Ulf Jonsson. Denne

har i sitt i utlåtande under rubriken sammanfattning angett att Hussein Sadeqis död mest sannolikt har orsakats av ett hjärtstopp till följd av en acidosis (försurning av blodet) med ett mycket lågt pH i blodet och höga nivåer av laktat (mjölksyrans salt) samt att acidosen har varit följden av en långvarig och kraftig ansträngning. Ulf Jonsson har i sin sammanfattning vidare angett följande. Amfetamin kan ha varit en bidragande faktor genom att utlösa Hussein Sadeqis agerande. Rättsläkaren som utfört obduktionen har inte haft tillgång till provsavar från sjukhus som har visat att en uttalad acidosis förelegat. Det kan inte avgöras om ett ogynnsamt kroppsläge i form av bukläge har varit en bidragande faktor. Bukläget har förelegat under en kort tid och behöver inte haft betydelse för den tragiska utgången. Det har möjligtvis förelegat hjärtsjukdom med ett förstorat hjärta men det kan inte avgöras om den har varit bidragande.

I utlåtandet hänvisar Ulf Jonsson vidare under rubriken "Acidosis" till en rapport "Dödsfall vid polisingripande: Riskfaktorer och rekommendationer" av Ingemar Thiblin. Ulf Jonsson har återgett följande citat ut rapporten. "...de avvikelser i pH och laktat som påvisats hos agiterade personer som varit med om kamp under gripandesituationen är extrema och utan tvekan medför stor risk för dödlig komplikation" samt angett att i den vetenskapliga artikel som det refereras till i rapporten varierade pH-värdena i fem beskrivna fall från 6,25 till 6,81.

Ulf Jonsson har vidare angett att "Värdena [hos Hussein Sadeqi] har varit så pass avvikande att jag bedömer att acidosen kan ha orsakat döden ensamt utan att andra faktorer bidragit" och att "Min bedömning är att bröstkorgen inte varit immobiliserad och att Hussein Sadeqi inte kvävts till döds. Jag är för övrigt mycket tveksam till att det skulle vara möjligt att kväva en person genom enbart ett knä mot ryggen när den personen ligger i bukläge under en så pass kort tidsperiod som drygt en minut."

Tingsrätten gör i denna del följande bedömning.

De två rättsläkarna har åberopats som partssakkunniga för att bidra med särskild fackkunskap. Hanna Urwitz Krusin har arbetat som rättsläkare vid Rättsmedicinalverket sedan 2014 och är specialist i rättsmedicin. Ulf Jonsson är rättsläkare sedan 2003 och också specialist i rättsmedicin. Han arbetar sedan 2016 som privat rättsläkare, bedriver konsultverksamhet och ger utbildningar.

Tingsrätten konstaterar först att Hanna Urwitz Krusin och Ulf Jonsson i sina utlåtanden har angett olika dödsorsaker. De har emellertid under förhören beskrivit i stora delar samma sakförhållanden. Av de bägge förhören framgår också att döden inträffat efter en process där ett flertal omständigheter har varit relevanta för rättsläkarnas bedömning av dödsorsak.

Hanna Urwitz Krusin har berättat att hon vid obduktionen inte funnit någon objektivt självklar dödsorsak. Hon har, i förenklade ordalag, angett att Hussein Sadeqi, i den position han varit, inte har kunnat ta funktionella adekvata andetag för att andas ut den koldioxid som har ansamlats i kroppen. Detta har lett till försurning (acidosis) och en sänkning av pH-värdet i blodet, som i sin tur lett till att hjärtat stannat och kroppen drabbats av syrebrist. Hennes sammanvägda bedömning om dödsorsaken bygger på de iakttagelser hon gjort under obduktionen, de kemisvar hon fått, det hon sett i mikroskop samt det hon sett på filmen. Hennes utlåtande har vidimerats av ytterligare en rättsläkare. Dessa uppgifter talar,

enligt tingsrättens mening, med styrka för att den av åklagaren angivna dödsorsaken är den riktiga.

Mot detta ska ställas de uppgifter som lämnats av Ulf Jonsson. Han har bedömt att Hussein Sadeqis bröstkorg inte har varit immobiliserad och att Hussein Sadeqi inte har kvävts till döds. Av filmen framgår att Robert Falck håller sitt knä på övre delen av Hussein Sadeqis rygg/bröstkorg då denne ligger på mage med händerna i handfängsel på ryggen och har huvudet över trappavsatsens kant. Tingsrätten menar att det redan av filmen framgår att Hussein Sadeqi har haft svårt att röra bröstkorgen och därmed svårt att andas. Det sagda innebär att Ulf Jonssons slutsats om dödsorsak måste bedömas med försiktighet.

Hanna Urwitz Krusin har under förhöret angett i huvudsak följande om andning, syrebrist och acidosis.

Den s.k. andningsdriven är kraftfull och en person kämpar så länge det går för att försöka få luft. Man kan inte frivilligt hålla andan så att man dör. Med uttrycket "immobilisering av bröstkorgen" avser hon att personen inte kan ta fulla effektiva andetag, dvs. inte kan ta de andetag som behövs. Det behöver inte vara fråga om en fullständig blockering. Med kvävning avses inadekvat ventilation. Det är möjligt att Hussein Sadeqi kunnat ta små andetag men inte funktionella andetag. Det saknar betydelse om Robert Falck har haft hela sin kroppstyngd eller del av tyngden mot Hussein Sadeqis rygg. Hussein Sadeqis andning har ytterligare försvårats av att huvudet lutat nedåt då han legat ut över trappavsatsen.

Provsvar, som hon fick del av efter att hon lämnat sin första rapport, visar att Hussein Sadeqis blod var försurat. Det som varit den avgörande dödsorsaken är emellertid, enligt hennes bedömning, att han inte kunna kompensera detta genom att öka sin andning då bröstkorgen varit tilltryckt. När det uppstår en surhet behöver hjärtat kunna pumpa ut syrerikt blod. Om det inte går blir det en obalans som påverkar både hjärtat och hjärnan. Om en person inte kan använda bröstkorgen för att ta andetag blir denne andfådd och blir ännu surare. När det blir för surt stannar hjärtat. När hjärtat står still blir det syrebrist i kroppen. pH-värdet på 6,3 är väldigt surt och är orsakat av höga laktatvärden och att hjärtat står still. pH-värdet är anmärkningsvärt och utgör ett bevis på att hjärtat stått still. Värdet är uppmätt en timme efter dödsfallet och det går inte att säga värdet vid dödstillpunkten. En gissning är att pH-värdet inte var så lågt när hjärtat stannade. Hon kan inte säga när Hussein Sadeqi drabbades av acidosis.

Ulf Jonsson har under förhöret angett i huvudsak följande om andning, syrebrist och acidosis. Det uppmätta pH-värdet är extremt lågt. Av Thiblins rapport framgår att en lång kamp kan driva ned pH-värdet. Det låga pH-värdet kan inte förklaras enbart med hjärtstoppet. En låg syrgasmättnad kan trigga hjärtstoppet. Det är emellertid inte rimligt att Hussein Sadeqi haft en sådan syrebrist som kan förklara hjärtstoppet. Hans bedömning är att Hussein Sadeqi kunnat andas. Det är fråga om ett extremt kort förlopp och det är oklart i vilken grad andningen är påverkad. Han bedömer att Hussein Sadeqis bröstkorg inte är immobiliserad eftersom denne skriker och tar andetag. Det är det låga pH-värdet, inte syrebrist, som triggar hjärtstoppet och som sedan gör att andningen upphör. Om man håller andan tar det några minuter innan man svimmar och tre till fyra minuter innan hjärtat påverkas. Ett lågt pH-värde på grund av ansträngning och ett ogynnsamt kroppsläge kan driva på en acidosis. Hussein Sadeqi har varit i en ogynnsam position men bröstkorgen

har inte varit helt låst. Hans kroppsläge kan ha varit en bidragande orsak. Det stämmer att det inte är känt vilket pH-värde Hussein Sadeqi hade när han var på trappan.

Ulf Jonsson har i sitt utlåtande även hänvisat till en artikel "Applied Force During Prone Restraint: Is Officer Weight a Factor?" av Kroll m.fl. och angett att artikelförfattarna är av åsikten att knätryck som pressas mot ryggen inte påverkar andningen och att det för att kvävas genom enbart tryck mot bålén högst sannolikt krävs en längre tidsrymd än den dryga minut som Hussein Sadeqi ligger i bukläge.

Hanna Urwitz Krusin har under förhöret invänt att studien om tryck i bukläge inte har gjorts på människor och att det är svårt att applicera den på det här fallet. Hanna Urwitz Krusin har vidare angett att enbart acidosis inte kan ha orsakat döden och pekat på att de angivna acidosisvärdena, som Ulf Jonsson hänvisat till, uppmättes först när Hussein Sadeqi anlände till sjukhuset.

Sammantaget menar tingsrätten att det av filmen framgår att Robert Falck med sitt knä pressat ned Hussein Sadeqi som, när han låg på mage med handfängsel, har haft svårt att röra sin bröstkorg och därmed ta adekvata andetag för att få luft. Som både Hanna Urwitz Krusin och Ulf Jonsson angett har kroppen haft en hög surhetsgrad (acidosis) på grund av den föregående kampen. Med hänsyn till vad som framkommit genom filmen och Hanna Urwitz Krusins uppgifter menar tingsrätten att det med tillräcklig säkerhet kan uteslutas att det skulle vara annat än trycket mot bröstkorgen som direkt orsakat Hussein Sadeqis död. Tingsrätten anser att det därmed är bevisat att Hussein Sadeqi avled till följd av kvävning med efterföljande hjärtstopp.

Har Robert Falck varit oaktsam i förhållande till den dödliga utgången?

Tingsrätten har ovan funnit att Robert Falck agerat oaktsamt när han, sedan Hussein Sadeqi belagts med handfängsel, fortsatte att pressa ned den på mage liggande Hussein Sadeqi. För straffansvar krävs emellertid också att gärningen varit oaktsam i förhållande till just den dödliga utgången.

Det är klarlagt att Hussein Sadeqi var aggressiv, betedde sig irrationellt och inte reagerade på OC-sprayen. Det står också klart att händelseförloppet på trappavsatsen föregåtts av en fysisk kamp i trapphuset. Tingsrätten menar att Robert Falck borde ha insett att det i den situationen fanns en stor risk för att Hussein Sadeqi skulle drabbas av andnöd när han låg i bukläge med handfängsel samtidigt som hans bröstkorg pressades mot trappavsatsen. Robert Falck har därmed varit oaktsam i förhållande till den dödliga utgången.

Sammantaget ska Robert Falck fällas till ansvar för vållande till annans död förutsatt att han inte agerat i nödvärn.

Har Robert Falck handlat i nödvärn?

Som angetts ovan får en polis enligt polislagen använda våld i vissa situationer för att genomföra en tjänsteåtgärd och även handla i nödvärn.

Robert Falck har berättat att han uppfattade att Hussein Sadeqi inne i trapphuset försökte få upp hans tjänstevapen. Både Robert Falck och Filip Winge Olausson har berättat att Robert Falck skrek "Släpp mitt vapen" eller något liknande. Även Kristian Børgesen har angett att han trodde att Hussein Sadeqi försökte ta Robert Falcks vapen.

Robert Falck och Filip Winge Olausson har, som tingsrätten beskrivit ovan, använt visst våld mot Hussein Sadeqi. Sedan Hussein Sadeqi belagts med handfängsel har det emellertid varit omöjligt för honom att ta Robert Falcks tjänstevapen eller på annat sätt angripa poliserna eller någon annan person. Det har då inte förlegat någon situation som gett Robert Falck rätt att handla i nödvärn genom att fortsätta att pressa ned Hussein Sadeqi. Även om Robert Falck befunnit sig i ett uppjagat tillstånd har situationen inte heller varit sådan att Robert Falck rimligen kan anses ha uppfattat att han agerade i nödvärn (s.k. putativt nödvärn). Robert Falck kan därför inte gå fri från ansvar med stöd av reglerna om nödvärn.

Påföljd

Robert Falck arbetar idag som polis. Personalansvarsnämnden har angett att den gör bedömningen att Robert Falck inte kommer att skiljas från sin anställning om han skulle dömas i enlighet med åtalet.

I belastningsregistret finns inte något som påverkar valet av straff. Det saknas skäl att tro att Robert Falck kommer att begå nya brott. Han ska därför dömas till villkorlig dom. Den villkorliga domen ska förenas med böter.

Med hänsyn till brottets allvar bestäms antalet dagsböter till 50. På grund av Robert Falcks ekonomiska situation bestäms varje dagsbot till 320 kr. Sammanlagt ska Robert Falck alltså betala 16 000 kr i böter.

Skadestånd

Robert Falck döms nu till ansvar för vållande till annans död. När en nära anhörig har dödats genom en brottslig gärning kan de efterlevande få ersättning för bland annat sveda och värk.

Robert Falck är anställd av Polismyndigheten och brottet har begåtts då Robert Falck varit i tjänst som polisman. Av 3 kap. 1 och 2 §§ skadeståndslagen följer att en skadelidande som orsakats en skada av arbetstagare hos staten i första hand ska rikta sitt skadeståndsanspråk till arbetsgivaren, i detta fall staten genom Polismyndigheten. Enligt 4 kap. 1 § skadeståndslagen kan en arbetstagare undantagsvis vara personligen skadeståndsskyldig för skada som denne vållar genom fel eller försummelse i tjänsten. För ett personligt skadeståndsansvar krävs att synnerliga skäl föreligger med hänsyn till handlingens beskaffenhet, arbetstagarens ställning, den skadelidandes intresse och övriga omständigheter. Kravet på synnerliga skäl innebär att arbetstagaren i mycket begränsad omfattning ansvarar för skador som han eller hon vållar i tjänsten. Undantagsregeln är främst tillämplig vid gärningar begångna uppsåtligen eller av grov vårdslöshet.

Robert Falcks agerande har fått synnerligen allvarliga konsekvenser och är i sig skadeståndsgrundande. Robert Falck har dock inte agerat med uppsåt. Han hade vid den aktuella tidpunkten arbetat som polis i ungefär fem månader efter att han slutfört sin utbildning. Han ställdes inför en mycket svår situation där han saknade relevant bakgrundsinformation om Hussein Sadeqis hälsotillstånd. Mot denna bakgrund kan omständigheterna vid brottet inte anses vara så allvarliga att det föreligger synnerliga skäl att ålägga Robert Falck ett personligt skadeståndsansvar. Roxana Sadeqis enskilda anspråk mot Robert Falck ska därför ogillas.

Övriga frågor

Avgift till Brottsofferfond

Eftersom fängelse ingår i straffskalan för brottet, ska Robert Falck betala en avgift till Brottsofferfonden.

Ersättningsfrågor

Försvaren har begärt ersättning för 80,75 timmars arbete. Tingsrätten konstaterar att det utgör ett stort antal timmar, men beaktar samtidigt att huvudförhandlingen pågått under tre dagar och rört komplicerade frågor. Åklagaren har inte haft någon invändning mot försvarens ersättningsyrkande. Mot denna bakgrund anser tingsrätten att den ersättning för arvode som försvaren har begärt är rimlig. Detsamma gäller begärd ersättning för tidsspillan och utlägg.

Tingsrätten anser även att den ersättning som målsägandebiträdet har begärt är rimlig och ska godtas.

Robert Falcks ekonomiska förhållanden är sådana att han vid en fällande dom, som utgångspunkt, ska återbetala kostnaden för försvaren och målsägandebiträdet. När domstolen tar ställning till frågan om återbetalningsskyldighet för en tilltalad bör detta emellertid ske med beaktande av den påföljd som bestämts för brottet på så sätt att betalningsskyldigheten och påföljden tillsammans utgör en lämplig reaktion för brottet (jfr. prop. 1972:4 s.267). Med hänsyn till det höga bötesbeloppet finns det skäl att jämka hans betalningsskyldighet till 50 000 kr.

Sekretess

Med stöd av 43 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) förordnar tingsrätten att sekretessen enligt 25 kap. 1 § och 35 kap. 1 § samma lag ska bestå i målet för uppgifter i obduktionsprotokollet, i analysresultatet och för de bilder som lagts fram vid huvudförhandling inom stängda dörrar.

Vidare ska sekretessen enligt 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) bestå

för uppgifter om Hussein Sadeqis hälsa i rättsmedicinskt yttrande som lagts fram samt för den film som förevisats under huvudförhandlingen inom stängda dörrar.

Sekretessen enligt 22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska bestå för Robert Falcks adressuppgifter i målet.

Rätten

Chefsrådmannen Magdalena Hägg Bergvall samt nämndemännen Stanley Neijd, Kiriakoula Sventzidou och Peggy Westerberg (skiljaktig mening)

Digitalt signerad av chefsrådmannen Magdalena Hägg Bergvall

Skiljaktig mening

Nämndemannen Peggy Westerberg är skiljaktig och anför följande.

Jag är ense med majoriteten om att det är bevisat att Robert Falck har använt våld vid ingripandet. Jag anser inte att det är ställt utom rimligt tvivel att Hussein Sadeqi avlidit till följd av kvävning med efterföljande hjärtstopp. Det finns en risk att rättsläkaren Hanna Urwitz Krusin kan ha förbisett alternativa dödsorsaker såsom extremt hård och utdragen kamp, extremt höga halter av amfetamin i blodet, kraftig övervikt, hög acidosis (surhetsgrad) i kroppen och extremt höga laktatvärden. På försvararens fråga om man kan utesluta att enbart dessa faktorer sammantagna kan orsaka döden var Hanna Urwitz Krusins svar "Nej, inte till fullo." Därför ska Robert Falck inte dömas för vållande till annans död.

När det gäller åtalet för tjänstefel anser jag att åklagaren har bevisat att Robert Falcks handlande har inneburit att Robert Falck i sin tjänsteutövning har åsidosatt vad som gäller för uppgiften. Robert Falck ska därför dömas för tjänstefel. Brottet är inte ringa.

I fråga om påföljd, skadestånd och övriga frågor är jag ense med majoriteten.

Överklagandeinformation

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Stockholms tingsrätt senast den 19 december 2022. Överklagandet ska vara skriftligt. Stockholms tingsrätt skickar det vidare till Svea hovrätt.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Stockholms tingsrätts namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Stockholms tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Stockholms tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller. Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Svea hovrätt. Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Svea hovrätt skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Svea hovrätt tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?*Brottmålsdelen*

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i 4 olika fall.

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Det krävs också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt om du har frågor.